

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Solvuntur objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

probatur. Primò quia forma alicui naturæ con-
naturalis & propria, non potest alteri commu-
nicari naturaliter, sed supernaturaliter dumtaxat; v. g. quia subsistentia increata est connaturalis Deo, nec potest ulli creaturæ naturaliter, sed tantum supernaturaliter communicari: Atqui essentia divina ut habet rationem speciei intelligibilis est propria forma intellectus divini, sicut subsistentia increata est proprius terminus naturæ divinæ: Ergo non potest ulli creaturæ naturaliter communicari.

Secundò probatur eadem Minor: Si natura creata peteret naturaliter uniri essentiae divinæ, ut speciei intelligibili, haberet vim naturalem ad illam unionem, subindeque quandam efficaciam in essentiam divinam: nam ille qui potest unire extrema, deberet habere dominium, & efficaciam in illa: Consequens est absurdum: Ergo & Antecedens.

6 *Ratione quinta.* Secunda ratio principalis nostræ conclusionis exponitur à D. Thoma ibidem, & art. 4. hujus quaestionis. Cuilibet naturæ intellectuali proprium est, ut intelligat secundum modum suæ substantiæ: Sed essentia Dei nequit quidditative cognosci, ad modum alicujus substantiæ creatæ: Ergo à nulla substantia intellectuali creata, naturaliter videri potest. Minor constat: Quia essentia Dei cum sit actus purus & infinitus, ac per se subsistens, quamcumque substantiam intellectualem creatam in infinitum excedit. Major autem in qua est difficultas, probatur primò à D. Th. ratione à priori. Cognitio fit secundum quod cognitum est in cognoscente: Sed cognitum est in cognoscente, secundum modum cognoscentis, quidquid enim recipitur, ad modum recipientis recipitur: Ergo cujuslibet cognoscentis cognitio est secundum modum suæ naturæ.

Secundò eadem Major inductione ab illo declaratur. Quatuor enim sunt genera cognoscitivorum, & totidem obsectorum cognoscibilem. In primo ordine sunt facultates sensitivæ, quæ ad objecta solum sensibilia se extendunt. In secundo est anima rationalis, quæ simul est intellectiva, & forma corporis; & ideo cognoscit objecta modo suo essendi proportionata, quæ scilicet corporea sunt quoad substantiam, & spiritualia quoad modum, in quantum sunt à phantasmatis, & conditionibus materiæ depurata, ideoque cognoscit objectum concretum quidditative sensibile, ut tamen est universale. In tertio ordine sunt substantiæ separata à materia corporea, non tamen à potentialitate, & imperfectione: scilicet Angeli, qui habent pro objecto connaturalem, & proportionatam propriam substantiam, ad cujus modum omnia cognoscunt, ut docetur in Tractatu de Angelis, & idem dicendum est de anima rationali in statu separationis. Ultimum tandem ordinem constituit Deus, qui cum sit suum esse, & actus purissimus, non habet aliam speciem per quam intelligat, nec aliud objectum motivum & terminativum, quam propriam essentiam, ut Tractatu præcedenti fuse ostendimus.

7 Ex hac ergo inductione, in primis habetur, quamlibet naturam intellectualem hoc habere proprium, ut intelligat secundum modum suæ substantiæ: ita quod potentia, & objectum connaturaliter cognitum, debeant semper esse in eodem gradu, & genere immaterialitatis; licet (ut infra dicemus) illud genus latitudinem aliquam pari possit.

Secundò habetur, quod cum Deus non sit nec

A esse possit in eodem gradu immaterialitatis, cum aliquo intellectu creato, à nullo potest connaturaliter videri. Nam si improportio, quæ est inter animam unitam corpori, & Angelum, qui est substantia omnino spiritualis, & independens à corpore, impedit quo minus anima possit naturaliter videre Angelum: à fortiori ille excessus, & illa improportio, quæ inter essentiam divinam & intellectum humanum, vel angelicum reperitur, impedit quod homo vel Angelus possit naturaliter videre Deum.

Deniq; si adetur conclusio. Quidquid intellectus humanus vel angelicus naturaliter de Deo intelligit, per ejus effectus cognoscit: nos quidem per sensibilia, substantiæ autem separata per proprias essentias & quidditates: Sed effectus Dei, utpote finiti & limitati, & potentiam Dei non adæquant, ad quidditativam Dei cognitionem non possunt nos perducere: substantiæ etiam Angeli, quamvis sit speculum lucidissimum, in quo perfectiori modo, quam in rebus sensibilibus, relucet divinitatis imago, est tamen longe inferior perfectioni divinæ, ut finitum infinito: Ergo intellectus humanus vel angelicus, naturæ viribus, ad quidditativam & intuitivam Dei cognitionem pervenire nequit.

§. II

Solvuntur obiectiones.

C *Objicies primò:* Vel Deus ut est in se, continetur intra objectum adæquatum intellectus creati, vel non? Si primum dicatur, sequitur intellectum creatum posse naturaliter videre Deum: Nam quolibet potentia cognoscitiva, naturaliter ferri potest in id omne quod continetur intra ejus objectum adæquatum, v. g. oculus potest naturaliter videre omnes colores, & auditus percipere omnes sonos. Si secundum affirmetur, sequitur nullum intellectum creatum, posse ad visionem beatificam elevari, quia nulla potentia cognoscitiva elevari potest, ad cognoscendum id quod non continetur intra limites sui objecti adæquati: visus enim v. g. non potest percipere sonos, nec auditus videre colores.

Respondet cum D. Thoma 3. cont. Genr. ca. 10 §. 4. ubi virtualiter eandem sibi objectionem proponit, & dicit, quod divina substantia non sic est extra facultatem intellectus creati, quasi aliquid omnino extraneum ab ipso, sicut est sonus à visu, vel substantia immaterialis à sensu (nam ipsa divina substantia est primum intelligibile, & totius intelligibilis cognitionis principium) sed est extra facultatem intellectus creati, sicut excedens virtutem ejus, sicut excellentia sensibilia sunt extra facultatem sensuum. Quibus verbis declarat, Deum ut est in se, contineri quidem intra objectum extensivum, & adæquate terminativum intellectus creati, non tamen intra objectum connaturale & proportionatum; & ita posse quidem ad Dei visionem supernaturaliter elevari, non tamen illum videre connaturaliter: Ad hoc enim ut aliqua potentia cognoscitiva possit connaturaliter ferri in aliquod objectum, non solum requiritur quod illud contineatur intra limites objecti adæquate terminativi, sed etiam quod sit intra objectum connaturale, & proportionatum. Si autem quaras, quodnam sit objectum adæquatum, seu terminativum, & objectum proportionatum, seu connaturale intellectus humani & angelici? Breviter respondeo: obje-

D. p. 2.
art. 5.

obiectum adæquatum utriusque intellectus, esse ens ut sic, analogice commune ad creatum & increatum, ad naturale & supernaturale: obiectum verò proportionatum intellectus humani, esse ens concretum quidditati sensibili, sive ens cognoscibile per conversionem ad phantasmata, quod Cajetanus, *Ens Phantasmatum* appellat: obiectum verò proportionatum intellectus angelici, est propria substantia, ad cuius modum omnia cognoscit, ut supra insinuavimus, & declarari solet in Tractatu de Angelis.

11 Obijcies secundo: Quilibet creatura potest naturaliter consequi suam beatitudinem naturalem, ut lapis centrum, & ignis locum sursum: Sed naturalis hominis beatitudo non potest consistere, nisi in clara Dei visione: Ergo illam potest homo naturaliter consequi.

12 Respondeo concessa Majori, negando Minorem: naturalis enim hominis beatitudo in clara Dei visione non consistit: cum illa non solum non possit viribus naturæ acquiri, sed nec etiam appeti, imo nec cognosci ut possibilis, ut infra ostendemus; sed in altissima quadam, & eminentissima Dei contemplatione, & cognitione abstractiva, ex rebus creatis & sensibilibus habita, ut docet Theologi 1. 2. qu. 3. Unde hæc solum beatitudinem habuisset homo in statu puræ naturæ, si in eo fuisset conditus, ut ostendemus contra Janfenium in Tract. de statibus naturæ humanæ.

§. III.

Resolvitur secunda difficultas, & impossibilitas substantiæ supernaturalis demonstratur.

13 Notandum primò, sive potius supponendum ex Tractatu de gratia: supernaturalitatem consistere in participatione quadam diminuta, alicujus perfectionis propriæ Deo, quatenus est ens à se, & ipsum esse per essentiam. Quod ut magis declaratur,

Sciendum est, Deum quatenus est ens à se, & plenitudo essendi, habere duo genera perfectionum: quædam enim sunt Dei perfectiones, quæ non possunt communicari ad extra, secundum eam rationem formalem, quæ Deo insunt; quia oporteret quod communicaretur tota essendi plenitudo, quod est impossibile. Hujusmodi autem sunt, esse à se, esse actum purum, esse simpliciter infinitum, esse trinum in personis cum una essentia, esse omnino simplicem, &c. hæc enim & similia non possunt formaliter reperiri, nisi in eo qui habet totam essendi plenitudinem. Aliæ verò sunt perfectiones, quæ possunt ad extra communicari, secundum illam rationem, quæ sunt Deo propriæ, diminutè tamè & imperfectè. Hujusmodi sunt, respicere divinam essentiam tanquam finem, & obiectum connaturale, per cognitionem vel amorem: licet enim hoc non possit reperiri in creatura, in eodem gradu perfectionis quo reperitur in Deo, quia Deus respicit seipsum tanquam obiectum connaturale, modo infinito, & omnino se adæquando, & comprehendendo (quod nulli creaturæ ob limitationem competere potest) conferri tamen potest creaturæ, ut respiciat essentiam divinam, per actus cognitionis & amoris, tanquam finem proprium, & obiectum aliquo modo connaturale. Et hoc est propriè participare id quod est proprium Deo: nam participare aliquid, est partem illius capere, & partem relinquere: ex eo verò

Tom. I.

A quod creaturæ communicatur, respicere divinam essentiam, & bonitatem increatam, tanquam obiectum, & finem connaturalem, modo tamen finito & limitato, partem capit illius quod est Deo proprium, tendentiam scilicet connaturalem in divinam essentiam, & bonitatem increatam; & partem relinquit, modum scilicet infinitatis, illimitationis, & comprehensionis, quo Deus seipsum respicit, & suam essentiam, ac bonitatem infinitam, per cognitionem & amorè adæquat. Ex quo inferes, in supernaturalitate essentialiter includi ordinem transcendentalem ad Deum ut in se est, & ut transcendit totum ordinem creatum, & creabilem, ut in Tractatu de gratia ostendemus.

Notandum secundo, aliquid posse dici supernaturale dupliciter: uno modo respectivè, & secundum quid: alio modo absolute, & simpliciter. Primo modo dicitur supernaturale, id quod est supra naturam hujus, vel illius speciei, non tamen est supra totam naturam creatam, sicut cognoscere quidditative substantias creatas separatas, est supra naturam hominis, pro isto statu: unde non potest ei competere, nisi elevetur supra suam naturam, per aliquam formam supernaturalem ei communicatam. Secundo modo aliquid dicitur supernaturale, quia est supra totam naturam creatam & creabilem, ut suscitare mortuos, justificare peccatores, convertere panem & vinum in corpus & sanguinem Christi, & similia.

Notandum tertio: Prædicamentum substantiæ in hoc distingui ab accidentibus, quod cum illud sit perfectissimum, debet esse omnibus modis completum intra suam lineam, ac proinde habere intra illam suum proprium specificativum, nec posse ab aliquo extrinseco specificari: accidentia vero cum non sint entia simpliciter, sed entis entia, hoc est affectiones substantiæ, quæ dicitur simpliciter ens, non habent suum specificativum intra propriam lineam, sed possunt speciem emendicare ab aliquo extrinseco; & ita relationes specificantur à termino; potentia, & habitus ab actibus, & actus ab objectis. His præmissis,

Dico secundo: non posse dari aliquam substantiam supernaturalem completam, cui visio beatifica sit connaturalis, & à qua lumen gloriæ dimanet tanquam proprietas. Est contra Durandum, Molinam, Ripaldam, Ariagam, & alios recentiores, quorum sententiam Vazquez ineptam vocat, Nazarius temerariam, Bannez insignem ignorantiam. Est tamen D. Thomæ hic articulo 5. ad 3. Capreoli, Cajetani, Ferrariensis, Ægidii, Richardi & aliorum, quos citat & sequitur Gonzalez hic disp. 26.

Probatum primo conclusio ex fundamentis præcedenti statutis. Substantia quæ connaturaliter videret Deum, deberet esse ejusdem puritatis, & immaterialitatis cum illo, quia (ut ibidem ostendimus) potentia cognoscitiva debet esse ejusdem immaterialitatis cum suo obiecto, connaturali & proportionato: Sed implicat dari creaturam, quæ sit ejusdem puritatis & immaterialitatis cum Deo, ut constat: Ergo implicat dari creaturam, quæ connaturaliter illū videat.

Confirmatur: Quilibet natura intellectualis attingit suum obiectum connaturale & proportionatum, ad modum propriæ substantiæ, ut ibidem demonstravimus: Sed repugnat dari aliquam creaturam, quæ cognoscat Deum, ut in se est, ad modum propriæ substantiæ: Deus enim est suum esse, actus purus, & infinite immaterialis; quæ